

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 2070-73

เรื่อง วันพระบิดาแห่งฝนหลวง
ผู้เรียบเรียง นายสุรียา ช้องเสนาะ วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ
ออกอากาศ พฤศจิกายน 2561

“วันพระบิดาแห่งฝนหลวง” ตรงกับวันที่ 14 พฤศจิกายนของทุกปี เป็นวันสำคัญที่ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงก่อให้เกิดเทคโนโลยีฝนหลวงขึ้นมาบรรเทาทุกข์แก่มวลพสกนิกร และมวลมนุษยย์ในโลกให้รอดพ้นจากความเดือดร้อนเสียหายทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมอันเนื่องมาจากภัยแล้งได้อย่างสัมฤทธิ์ผลเป็นที่ประจักษ์ชัดในพระปรีชาของพระองค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ความเป็นมาของวันพระบิดาแห่งฝนหลวงนั้น สืบเนื่องจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จเยี่ยมราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2498 พระองค์ทรงพบว่าราษฎรได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาน้ำท่วมและฝนแล้ง ทำให้ทรงมีพระราชดำริในการแก้ปัญหาความทุกข์ร้อนของราษฎรอย่างฉับพลันในขณะนั้นว่า “สมควรที่จะสร้างฝายหรือเขื่อนขนาดเล็ก และอ่างเก็บน้ำจำนวนมากขวางทางน้ำ เพื่อป้องกันหรือลดความรุนแรงการไหลบ่าของน้ำ และกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้งซึ่งเป็นการบรรเทาสภาวะแห้งแล้งได้ทางหนึ่ง” ที่สำคัญทรงเกิดประกายความคิดด้วยความมั่นใจพระทัยว่าน่าจะนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาช่วยให้เกิดฝนได้ และน่าจะมามีวิธีการที่จะรวมเมฆที่กระจายอยู่ในท้องฟ้า ไปรวมตัวกันเกิดเป็นฝนตกลงสู่พื้นที่แห้งแล้ง

จาก พ.ศ. 2498 เป็นต้นมา พระองค์ทรงศึกษาค้นคว้าและวิจัยทางเอกสาร ทั้งด้านวิชาการ อุดมวิทยาและการตัดแปรสภาพอากาศ เมื่อทรงมั่นพระราชหฤทัยแล้ว ทรงพระราชทานแนวคิดนี้แก่ม่อมราชวงศ์เทพฤทธิ์ เทวกุล ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยสิ่งประดิษฐ์ทางด้านเกษตรวิศวกรรมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในขณะนั้น และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ทำการทดลองปฏิบัติการจริงในท้องฟ้าเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 1-2 กรกฎาคม พ.ศ. 2512 โดยใช้พื้นที่บนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นพื้นที่ทดลองโดยทดลองหยอดก้อนน้ำแข็งแห้งขนาดไม่เกิน 1 ลูกบาศก์นิ้ว เข้าไปในยอดเมฆสูงไม่เกิน 10,000 ฟุต ที่ลอยกระจัดกระจายอยู่เหนือพื้นที่ทดลอง ทำให้กลุ่มเมฆทดลองมีการเปลี่ยนแปลงทางฟิสิกส์ของเมฆทำให้เกิดการกลั่นรวมตัวกันอย่างหนาแน่น และก่อยอดสูงขึ้นเป็นเมฆฝนขนาดใหญ่ในเวลาอันรวดเร็ว และจากการติดตามผล ก็ได้รับรายงานว่าเกิดฝนตกลงสู่พื้นที่บริเวณวนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในที่สุด การทดลองดังกล่าวจึงเป็นนิมิตหมายที่ดีที่บ่งชี้ให้เห็นว่าการบังคับเมฆให้เกิดฝนเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และความสำเร็จดังกล่าวยังส่งผลให้มีการพัฒนา ปรับปรุง และต่อยอดโครงการฝนหลวงเรื่อยมา

จากการที่ทรงศึกษาค้นคว้า ทรงทดลองทางวิทยาศาสตร์และปฏิบัติการทำฝนที่ประสบความสำเร็จมาโดยลำดับ โดยทรงประดิษฐ์คิดค้นเทคโนโลยีในการทำฝนเบื้องต้น และทรงบัญญัติคำศัพท์การทำฝน 3 ขั้นตอนเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจและการสื่อสารคือ “ก่อกวน เลี้ยงอ้วน และโจมตี” โดยเฉพาะเทคนิคการโจมตีให้ฝนตกลงสู่พื้นที่เป้าหมายอย่างแม่นยำ และเพิ่มปริมาณฝนตกให้สูงขึ้น โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เรียกว่าเทคนิคการโจมตีแบบแซนด์วิช (SANDWICH) และพระราชทานให้ใช้เป็นเทคโนโลยีการทำฝนตั้งแต่ พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา

พ.ศ. 2542 ได้เกิดสภาวะแห้งแล้งรุนแรงต่อพื้นที่เกษตรกรรม และราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดารขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดส่งคณะปฏิบัติการฝนหลวงกู้ภัยแล้ง โดยในการปฏิบัติการนี้ ทรงพัฒนาเทคนิคการโจมตีที่เรียกว่า “เทคนิคการโจมตี แบบ SUPER SANDWICH” อันเป็นนวัตกรรมใหม่ที่พระราชทานให้ใช้เป็นเทคโนโลยีฝนหลวงที่สามารถกู้ภัยแล้งให้คืนสู่สภาวะปกติได้อย่างทันท่วงที จึงเป็นการพัฒนาเทคโนโลยีฝนหลวงให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นอีกระดับหนึ่งและพระราชทานให้ใช้เป็น “ตำราฝนหลวงพระราชทาน” ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะที่เป็นองค์กรที่ได้ดำเนินงานโครงการพระราชดำริฝนหลวงมาตั้งแต่เริ่มแรกโครงการได้เสนอให้วันที่ 14 พฤศจิกายนของทุกปีเป็น “วันพระบิดาแห่งฝนหลวง” ในการประชุมคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงคิดค้น วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีฝนหลวงจนประสบผลสำเร็จสามารถช่วยเหลือประชาชนให้รอดพ้นจากภัยแล้งและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้จนถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- โครงการพระราชดำริฝนหลวงเฉลิมพระเกียรติ. (14 พฤศจิกายน 2545). สืบค้น 26 ตุลาคม 2561 จาก <http://www.manpattanalibrary.com/admin/pdf/548/pdffile.pdf>
- ประมวลมติคณะรัฐมนตรี/คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เรื่อง พระราชบัญญัติว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9. (ม.ป.ป.). สืบค้น 26 ตุลาคม 2561 จาก <http://www.soc.go.th/acrobat/Royal%20meditation%20Kiing%20mara9.pdf>
- พระบิดาแห่งฝนหลวง ในหลวงรัชกาลที่ 9 – วันพระบิดาแห่งฝนหลวง 14 พฤศจิกายน. (14 กันยายน 2560). สืบค้น 26 ตุลาคม 2561 จาก <https://lifestyle.campus-star.com/knowledge/40715.html>
- 14 พฤศจิกายน วันพระบิดาแห่งฝนหลวง. (ม.ป.ป.). สืบค้น 26 ตุลาคม 2561 จาก <http://huahin.royalrain.go.th/prabidaday.php>
- 14 พฤศจิกายน วันพระบิดาแห่งฝนหลวง. (15 พฤศจิกายน 2560) สืบค้น 26 ตุลาคม 2561 จาก [http://www.siammanussati.com/14-พฤศจิกายน วันพระบิดาแห่งฝนหลวง](http://www.siammanussati.com/14-พฤศจิกายน%20วันพระบิดาแห่งฝนหลวง)
- 14 พฤศจิกายน วันพระบิดาแห่งฝนหลวง. (14 พฤศจิกายน 2560) สืบค้น 26 ตุลาคม 2561 จาก <http://www.mnre.go.th/uttaradit/th/news/detail/6852>
- FAQ 108 คำถามกับการปฏิบัติการฝนหลวง - กรมฝนหลวงและการบินเกษตร. (ม.ป.ป.). สืบค้น 26 ตุลาคม 2561 จาก <http://royalrain.go.th/royalrain/uploads/Academic/FAQ%20Final%2030-09-58.pdf>